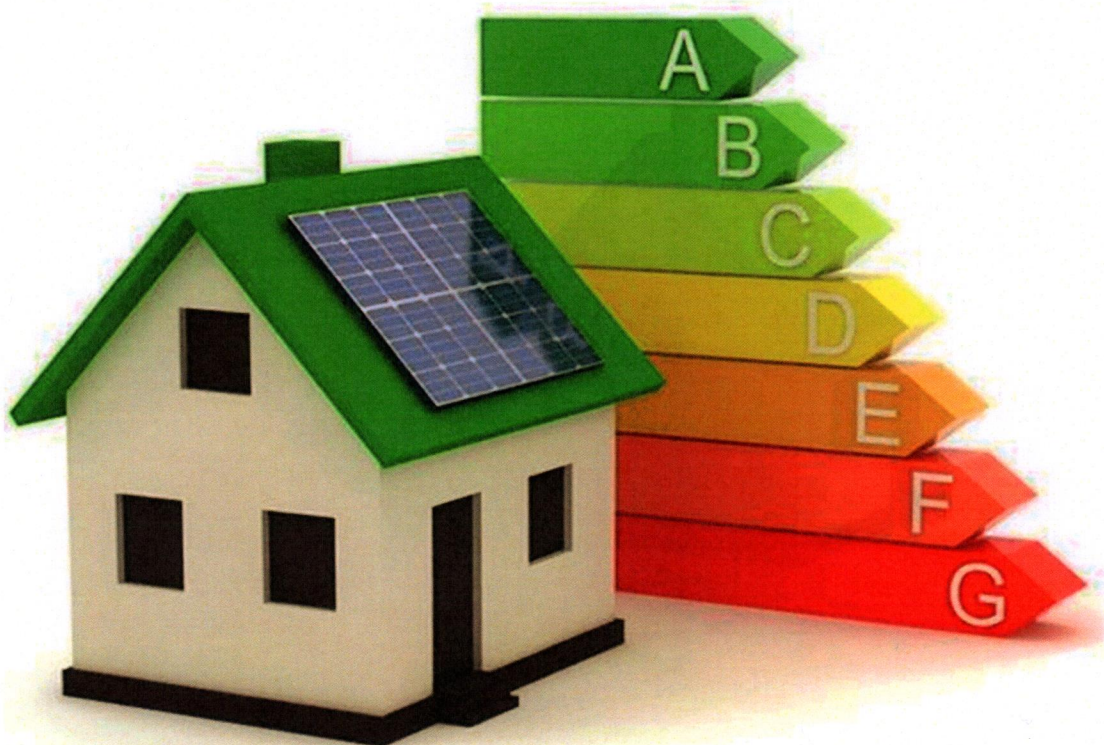

ОБЩИНА
ЯБЛАНИЦА

ПРОГРАМА
ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
НА
ОБЩИНА ЯБЛАНИЦА
2023 – 2027 г.

Приета с Решение № 462 от 28.02.2023 г. на Общински съвет Ябланица

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	2
I. ВЪВЕДЕНИЕ	3
II. ОСНОВАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ	4
III. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ	5
3.1. Политика по енергийна ефективност на ЕС.....	5
3.2. Национална политика по енергийна ефективност	7
3.3. Политика по енергийна ефективност на Община Ябланица	8
IV. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ	9
4.1. Енергийни мрежи и системи на община Ябланица	10
4.2. Енергийно потребление	10
4.3. Сграден фонд	12
V. SWOT АНАЛИЗ НА ЕЕ В ОБЩИНА ЯБЛАНИЦА	14
VI. ЦЕЛ И ОБХВАТ	16
6.1. Предварителен план-график за изпълнение на ПЕЕ	19
VII. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО.....	22
VIII. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ	22
IX. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ	23
X. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	25
XI. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	27
XII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	27

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

СЪКРАЩЕНИЕ	ОПИСАНИЕ
АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
АУРЕ	Агенция за устойчиво развитие и евроинтеграция - Екорегioni
БВП	Брутен вътрешен продукт
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВН	Високо напрежение
ДКЕВР	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЗЕ	Закон за енергетиката
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИНПЕК	Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.
кВт	Киловат
кВтч	Киловатчаса
kW	Kilo Watt/киловат
kWh	Kilo Watthour/киловатчас
Mtoe	Милион тона нефтен еквивалент
MW	Mega Watt/мегават
MWh	Mega Watthour/мегаватчас
МВ	Мегават
МВтч	Мегаватчас
МЕ	Министерство на енергетиката
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МЗ	Министерство на земеделието
НЕК ЕАД	Национална Електрическа Компания
НПДЕЕ	Национален план за действие по енергийна ефективност
НПЕЕМЖС	Национална програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ПЕЕ	План за енергийна ефективност
ПЕП	Първично енергийно потребление
ПГ	Парникови газове
ПИРО	План за интегрирано развитие на община Ябланица 2021 – 2027 г.
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите за опазване на околната среда
ПЧП	Публично-частно партньорство
РЗП	Разгъната застроена площ
СМР	Строително-монтажни работи
т.н.е./г. (toe)	Тонове нефтен еквивалент на година

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Понятието енергийна ефективност е свързано не само с икономия, но и с извличане на максимална полза от всяка единица енергия, чрез използването на съответните модерни технологии за задоволяване на ежедневните нужди от потребление. Тя е най-лесният и ефективен начин за намаляване на енергийната консумация и същевременно предотвратява замърсяването на околната среда.

Аспекти на енергийната ефективност:

➤ Политически – намаляване на енергийната зависимост на страните членки на Европейския съюз от външни доставчици и пестеливо използване на изчерпаеми фосилни горива.

➤ Икономически и социален – конкурентоспособност и икономически растеж; повишаване стандарта на живот на домакинствата чрез освобождаване на допълнителен финансов ресурс, борба с енергийната бедност (България е на едно от първите места в Европа по енергийна бедност. От това „заболяване” по информация на Световната банка страда над 60% от населението).

➤ Екологичен – намаляване на вредните емисии в атмосферата и намаляване на щетите върху природата, причинени от добива на енергоресурси.

Енергийната ефективност може да се представи като измерител за разумното използване на енергията, което представлява функция от повишаване на ефекта от дейностите, свързани с потребление на енергия, при същевременно намаляване на разходите за това без загубата на енергиен комфорт.

Енергийната ефективност, като елемент от политиката по устойчиво развитие, води до:

- намаляване разходите за горива и енергия;
- повишаване сигурността на снабдяването с енергия;
- подобряване на топлинния комфорт;
- намаляване емисията на ПГ.

Повишаването на енергийната ефективност е един от основните инструменти, които водят до постигането на заложените цели на държавната политика в областта на икономиката и енергетиката не само на национално ниво, но и на местно. Реализирането на националната политика по енергийна ефективност е възможно само с активното участие на Общините. От техните действия зависи повишаването на енергийната ефективност на сградите и комуналния сектор на съответната територия. Общините, като консуматори на енергия, имат съществена роля в развитието на енергийната ефективност чрез изпълнението на заложените в планове, програми и проекти енергоспестяващи мерки за намаляване на енергийната консумация.

Реализацията на общинските програми за енергийна ефективност води до:

- намаляване на зависимостта на общините от доставка на енергия и енергоносители;
- намаляване разходите за енергия и съответно повишаване на жизнения стандарт и качество на живот;
- повишаване конкурентоспособността на местната икономика;
- откриване на иновативни производства и нови работни места;
- ограничаване на негативното въздействие върху околната среда и климата.

Общият стремеж при изпълнението на Програмите за енергийна ефективност е намаляване на енергийната интензивност на БВП на страната чрез намаляване потреблението на енергийни ресурси от крайните потребители на горива и енергия.

Изготвянето на Програмата за енергийна ефективност на община Ябланица 2023 – 2027 г. е задължителна част от държавната политика по енергийна ефективност и налага участието на съответните регионални и местни структури. Общинските програми за енергийна ефективност целят да се намали нивото на енергопотребление в обектите – общинска собственост (сгради, инсталации, улично осветление и др.), като по този начин да се даде пример на населението и бизнеса с оглед генериране на икономия на енергия в бита и индустрията.

Изпълнението на проекти и дейности за повишаване на енергийната ефективност е един от приоритетите на кохезионната политика на Европейския съюз и през новия програмен период. Реализирането на местни планове, програми и проекти за устойчиво потребление на енергия трябва да се превърне в неотменно задължение за всички общини в Европа, защото това носи значителни ползи на местните общности.

Предвидените в настоящата програма мерки, проекти и дейности имат за цел политиката по енергийна ефективност да се превърне в приоритетна на територията на община Ябланица, като по този начин се повишат икономическия растеж и жизнения стандарт на населението и се подпомогне опазването на околната среда.

II. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Основанието за разработване на Програмата за енергийна ефективност на община Ябланица 2023 – 2027 г. е свързано на първо място с поетите ангажименти към ЕС, както и съгласно изискването в Закона за енергийна ефективност чл. 12 (ЗЕЕ), обн. ДВ, бр. 35 от 15.05.2015 г., посл. изм. и доп., бр. 21 от 12.03.2021 г., и Указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие относно структурата и съдържанието на общинските програми/планове за енергийна ефективност.

Програмата е разработен в съответствие със следните документи:

- Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата от 1992 г.; Протокола от Киото, 1997 г. и Парижко споразумение от 19.10.2016 г.;
- Дългосрочна стратегия по отношение на климата в Европа до 2050 г.;
- Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност и Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници;
  - Рамка по климата и енергетиката на ЕС за 2030 г.;
  - Закон за енергийната ефективност;
  - Закон за енергетиката;
  - Закон за енергия от възобновяеми източници;
  - Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;
  - Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие за 2030 г., приета с Решение № 621 от 25.10.2019 г.;
  - Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г.
  - План за възстановяване и устойчивост;

- План за интегрирано развитие на община Ябланица 2021-2027г.

Световната тенденция е постоянно увеличение на енергийното потребление, но в същото време енергийните ресурси на Земята намаляват. В бъдеще достъпът до традиционните енергийните ресурси ще става все по-ограничен, а цените за електроенергия все по-високи.

Използването на алтернативни източници на енергия, като тази от слънцето, вятъра, водата не води до отделяне на въглероден диоксид в атмосферата.

Общините имат ключова роля за повишаване на енергийната ефективност на локално ниво.

III. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

3.1. Политика по енергийна ефективност на ЕС

Политиката за Енергийна ефективност е свързана с намаляване на използваната енергия при нейното производство, при производството на продукти и предоставяне на услуги, при нейното консумиране, без да се влошават условията и стандарта на живот на хората и без да се нарушава опазването на околната среда.

Политиката за ЕЕ в общините главно се насочва към консумацията на енергия за обслужването на общинските сгради (административни сгради, сгради на образованието, културни обекти, улично осветление и при предоставянето на енергоконсумиращи услуги), също и към производството на ефективна енергия чрез внедрени ВЕИ. Тя е свързана с възможностите за подобрене на горивните процеси, промяната на горивната база и намаляване на загубите в системата за пренос и разпределение, в подобряване състоянието на отоплителните и климатичните инсталации в сградния фонд. За постигане на енергийна ефективност при консумацията на енергия следва да се правят енергийни обследвания на обектите и да се установяват рентабилни мерки за реализиране на икономии и подобряване комфорта на обитаване в сградите.

Намаляването на потреблението и загубите на енергия имат все по-голямо значение за ЕС. От тази гледна точка мерките за повишаване на енергийната ефективност все по-често се разглеждат като средство не само за постигане на устойчиви енергийни доставки, намаляване на емисиите на парникови газове, повишаване на сигурността на доставките и намаляване на разходите за внос, но и за увеличаване на конкурентоспособността на ЕС. По тази причина енергийната ефективност е стратегически приоритет за енергийния съюз и ЕС.

❖ *Пътна карта за енергетиката да 2050 г.*

През декември 2011 г. Европейската комисия публикува Пътна карта за енергетиката, която има за цел понижаване на въглеродните емисии до 2050 г. като същевременно се подобри конкурентоспособността и сигурността на доставките за Европа.

❖ *Директиви на Европейския съюз за енергийна ефективност.*

Европейското право в областта на енергийната ефективност включва седем директиви и девет регламента, които са транспонирани в българското законодателство

в Закона за енергийна ефективност.

- ❖ *Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите.*

Целта на директивата е да насърчи подобряване на енергийните характеристики на сградите в рамките на ЕС, като се вземат предвид външните климатични и местни условия, както и изискванията за параметрите на вътрешния въздух и съотношението разходи-ефективност. Директивата определя изискванията по отношение на:

- Общата методологична рамка за изчисляване на цялостните енергийни характеристики на сгради и част от тях;
- Прилагане на минимални изисквания по отношение на енергийните характеристики на нови и съществуващи сгради, сградни компонентни и външни ограждащи елементи на сградата, които подлежат на основен ремонт;
- Енергийно сартифициране на сгради и част от тях.

- ❖ *Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30.05.2018 г за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност; Директива(ЕС) 2018/2002 г. на Европейския парламент и Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност.*

Основната цел на директивите са да се допринесе за постигане на краткосрочните до 2030 г., средносрочните до 2040 г. и дългосрочните до 2050 г. цели на ЕС за енергийна ефективност чрез:

- ✓ Изготвяне на национална дългосрочна стратегия за саниране на общественя и частен сграден фонд;
- ✓ Пожелателно саниране на общинските сгради в размер на 3% годишно от пълната разгъната застроена площ (РЗП);
- ✓ Насърчаване използването на ЕСКО дружества за енергийни услуги и договори за енергоспестяване с гарантиран резултат за финансиране на санирането на сградния фонд;
- ✓ Въвеждане на система за енергийно управление, включително енергийни обследвания, като част от прилагането на плана за ЕЕ от публичните органи.

За ЕС от голяма важност е реализацията на информационни кампании, представящи на гражданите ползите от прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Община Ябланица е в състояние да насърчава инвестициите и упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност на нейната територия.

С разработването на настоящата Програма за енергийна ефективност, Община Ябланица ще създаде устойчива политика за усвояване на различни енергийни възможности, тяхното приложение на местно ниво с конкретен обхват на инвестициите и осигуряване на финансиране, чрез различни инструменти. Програмата е съгласувана с ПИРО на община Ябланица 2023-2027 г. и включените в него проекти и дейности.

3.2. Национална политика по енергийна ефективност

Законодателната рамка в областта на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници се определя от следните по-важни нормативни документи:

❖ **Закон за енергийната ефективност (изм. и доп. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г.)**

Въвеждането в българското законодателство на Директивите на ЕС относно енергийната ефективност и сега действащия ЗЕЕ поставят редица предизвикателства пред т.нар. „задължени лица – търговци с енергия“, както и пред Общините в качеството им на крайни клиенти на енергия.

Съгласно чл. 12 от ЗЕЕ държавната политика в областта на енергийната ефективност се изпълнява от всички държавни и местни органи, като за целта тези органи разработват и приемат програми/планове по енергийна ефективност, съответстващи на целите заложиени в:

- ✓ национални планове за действие по енергийната ефективност;
- ✓ национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия;
- ✓ национален план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждаемите сгради – държавна собственост, използвани от държавната администрация;
- ✓ национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществените и частния национален жилищен и търговски сграден фонд.

❖ **Закон за енергетиката**

Със Закона за енергетиката на кметовете на общините се възлагат следните задължения:

- ✓ да изискват от енергийните предприятия на територията на общината прогнози за развитието на потреблението на електрическа и топлинна енергия и природен газ, програми и планове за електроснабдяване, топлоснабдяване и газоснабдяване;
- ✓ да осигуряват изграждането, експлоатацията, поддържането и развитието на мрежите и съоръженията за външно осветление за имоти – общинска собственост;
- ✓ да предвиждат в общите и подробните устройствени планове благоустройствени работи, необходими за изпълнението на инвестиционните програми на енергийните предприятия за развитие на мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура.

❖ **Закон за устройството на територията**

Едно от основните изисквания на Закона за устройството на територията (ЗУТ) е т.нар. „шесто изискване към строежите“ – изискването за енергийна ефективност (чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ), въведено в ЗУТ през 2005 г. С въвеждането на това изискване дейностите, свързани с реализация на инвестиционни намерения в областта на строежите, в това число и дейностите по изпълнение на енергоспестяващи мерки са поставени на нова основа.

- ❖ *Закон за опазване на околната среда*
- ❖ *Закон за чистотата на атмосферния въздух*

Съществуват и подзаконовни нормативни актове - наредби. Тяхната цел е да доразработят основните разпоредби, касаещи ЕЕ, залегнали в упоменатите закони.

Държавите - членки на ЕС са задължени да приемат интегрирани национални планове за климата и енергетиката (NECP) за периода 2021-2030 г. В България документът (Интегриран план енергетика и климат) е все още в проект.

➤ *Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г. (ИНПЕК) – приет с Протокол № 8 на Министерския съвет от 27.02.2020 г.*

Документът е изготвен в съответствие с изискванията на Регламента за управлението на енергийния съюз (РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2018/1999 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета), съгласно който държавите членки на ЕС трябва да предадат проекта на ИНПЕК до 31.12.2018 г.

Ключовите цели на националната енергийна политика до 2030 г., заложи в ИНПЕК са:

- намаляване на първичното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007 - 27.89%;
- намаляване на крайното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007 – 31.67%;
- 27.09% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия;
- най-малко 15% междусистемна електроенергийна свързаност.

3.3. Политика по енергийна ефективност на Община Ябланица

Общинската програма за енергийна ефективност е важна стъпка в енергийната политика на Община Ябланица. Една интелигентна, устойчива енергийна политика е съвкупност от политиката за опазване на околната среда, икономическата, иновационната и социалната политика. Тя предоставя големи възможности за съчетаване на нужните мерки за опазване на климата с нови технологични и икономически дейности с перспективни работни места.

Основа за изготвяне на Програмата за енергийна ефективност за периода 2023-2027г. на община Ябланица е анализът върху общото състояние на енергийното потребление в общината и възможностите за внедряване на мерки за енергийна ефективност. Основните проблеми в община Ябланица, които са пряко свързани с енергийната ефективност, са високите разходи за електроенергия. Пред общината стои

предизвикателството за въвеждане на мерки за енергийна ефективност и използване на ВЕИ за намаляването им. Общината няма правомощия и финансова обезпеченост за вменяване на задължителни мероприятия в процеса на проектиране и изпълнение на проекти от частни инвеститори. Липсата на достатъчни финансови средства у инвеститорите за реализация на подобен род действия ограничава внедряването на мерки за енергийна ефективност в домакинствата и частния сектор.

Потенциалът за енергийна ефективност е голям в сферата на използването на ВЕИ, както и във възможностите за подобрене на горивните процеси, промяната на горивната база и намаляване на загубите в системата за пренос и разпределение.

Освен че се стреми да подобри качеството на предлаганите услуги, Общината се стреми и да намалява разходите за тяхното осъществяване. Имайки предвид, че енергията е значителен компонент в цената на повечето услуги, намаляването на консумацията на енергия е основно средство за намаляването на разходите за услуги.

Паралелно е направен преглед на действащата нормативна уредба в областта на енергийната ефективност и стратегическите документи на община Ябланица с цел запознаване с политиките за развитие на общината в областта на енергийната ефективност, както и с резултатите от реализирани проекти/дейности за енергийна ефективност на нейната територията. Програмата е съобразена и с други стратегически документи на местно и областно ниво.

Основната цел на Община Ябланица е намаляване енергийната интензивност на произведения БВП чрез намаляване енергийната компонента във всички икономически сектори - крайни потребители на горива и енергия: индустрия, транспорт, услуги, бит и селско стопанство, както и повишаване на дела на използване на енергия от възобновяеми източници в публичния сектор, повишаване дела на използвана енергия, произведена от възобновяема енергия в жилищния сектор, насърчаване на бизнес инвестициите за изграждане на енергийни предприятия.

Реализирането на Програмата за енергийна ефективност на община Ябланица 2023-2027 г. ще доведе до:

- намаляване разходите в бюджета на общината и нейните граждани;
- намаляване вредните емисии и емисиите на парникови газове, отделяни в атмосферата;
- подобряване параметрите на околната среда;
- намаляване на отрицателния ефект от повишаване на цените на енергията и горивата върху крайните потребители и подобряване комфорта на живот на домакинствата;
- рационално използване и забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) на енергийно ефективни съоръжения.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Изградената електроснабдителна инфраструктура в община Ябланица обхваща 100% от населението. Всичките девет населени места в общината са обезпечени от електропроводна мрежа. Общината няма газоразпределителна и топлофикационна

мрежи.

4.1. Енергийни мрежи и системи на община Ябланица

Електроразпределителната мрежа, захранваща територията на община Ябланица се осъществява от 57 трафопоста, собственост на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД и 26 трафопоста, които не са собственост на разпределителното дружество, с обща инсталирана мощност от 16MW (*Източник на информация:* „ЧЕЗ Разпределение България“ АД).

Община Ябланица се захранва от две подстанции:

- подстанция „Тетевен“ с инсталирана мощност 41MW и захранва електропроводи - 20kV „Зореница“ и 20kV „Голям Извор“ и
- подстанция „Златна Панега“ с инсталирана мощност 65MW, захранваща електропроводи - 20kV „Петревене“, 20kV „Брестница“, 20kV „Нановица“, 20kV „Добревци“, 20kV „Върбака“, 20kV „Голяма Гора“ и 20kV „Ябланица“.

На територията на община Ябланица има 3 възлови станции - „Република“, „Ратица“ и „Габровица“.

Електроразпределителната мрежа средно и ниско напрежение е в добро техническо и експлоатационно състояние. Въпреки добрата изграденост на мрежата, необходими са инвестиции в посока модернизиране и увеличаване мощностите на трафопостовите, така че да се подсигури по-стабилно и устойчиво напрежение във всички населени места.

Консумираната електрическа енергия в обектите на територията на община Ябланица се осъществява от средства за търговско измерване, собственост на оператора на електроразпределителната мрежа, данните за изразходвана енергия се подават към търговските участници съгласно Правилата за търговия с електрическа енергия.

4.2. Енергийно потребление

Състоянието на енергийното потребление в Община Ябланица, се характеризира с енергоинтензивна структура на икономиката, морално остарели технологии, оборудване и уреди, както и неблагоприятен енергиен баланс на домакинствата с високо потребление на електроенергия за битови нужди. Други пречки при реализацията на целенасочени действия за енергийна ефективност са:

- липсата на стимули за рационално енергийно потребление;
- недостатъчна осведоменост на потребителите за съществуващи нови технологии и възможности за намаляване на консумацията;
- трудният достъп до инвестиции на проектите за енергийна ефективност.

Единственият енергоизточник в общинските сгради е електрическата енергия.

Годишното потребление на ел. енергия по видове консуматори е представено в таблиците по-долу.

Таблица №1: Количества потребявана енергия по консуматори в община Ябланица, 2021 г. и 2022 г.

Видове консуматори	Ел. енергия (kWh)		Дърва (куб. метри)		Въглища (тона)		Нафта (тона)		Пелети (тона)	
	2021 г.	2022 г.	2021 г.	2022 г.	2021 г.	2022 г.	2021 г.	2022 г.	2021 г.	2022 г.
Общинска администрация	178 986	130 536	X	X	X	X	X	X	X	X
Образование	45 927		X	X	X	X	X	X	X	X
Социални заведения	102 943	81 735	X	X	X	X	X	X	X	X
Улично осветление	257 893	233 604	X	X	X	X	X	X	X	X
Други	136 130	120 233	X	X	X	X	X	X	X	X
Общо:	721 879	566 108	X	X	X	X	X	X	X	X

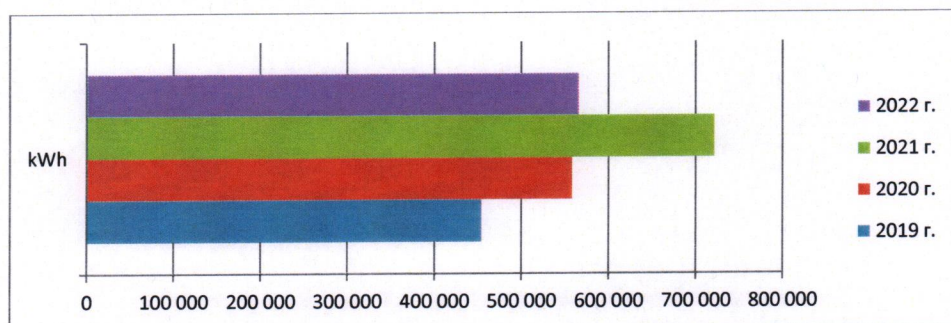
Източник: Общинска администрация Ябланица

Таблица №2: Анализ на потреблението на електрическа енергия за община Ябланица по населени места за 2019 г., 2020 г., 2021 г. и 2022 г.

Кметства	2019		2020		2021		2022		Общо	
	kWh	лева	kWh	лева	kWh	лева	kWh	лева	kWh	лева
с. Батулци	12 294	2 664	13 569	3 474	19 594	5 235	17 496	7 667	62 953	19 040
с. Брестница	52 553	8 715	47 734	8 623	39 404	6 601	41 204	15 949	143 815	39 888
с. Голяма Брестница	12 973	2 810	14 291	3 658	14 843	3 956	15 367	7 364	57 474	17 788
с. Добревци	36 658	5 837	38 602	7 056	46 893	7 619	46 097	17 137	168 250	37 649
с. Дъбравата	9 213	1 996	10 234	2 620	14 269	3 811	13 585	6 666	47 301	15 093
с. Златна Панега	84 405	14 265	85 796	15 271	89 476	14 786	80 829	27 852	340 506	72 174
с. Малък извор	25 334	5 489	24 329	6 227	27 600	6 382	28 275	13 044	105 538	31 142
с. Орешене	18 779	4 069	19 517	4 996	21 066	5 641	23 195	9 138	82 554	23 844
гр. Ябланица	202 423	43 857	304 341	77 912	448 734	121 356	300 060	104 661	1 255 558	347 786
Всичко:	454 632	89 702	558 410	129 837	721 879	175 387	566 108	209 478	2 301 029	604 404

Източник: Общинска администрация Ябланица *Стойностите са без ДДС.

Диаграма № 1: Потребление на електрическа енергия за община Ябланица за 2019 г., 2020 г., 2021 г. и 2022 г.

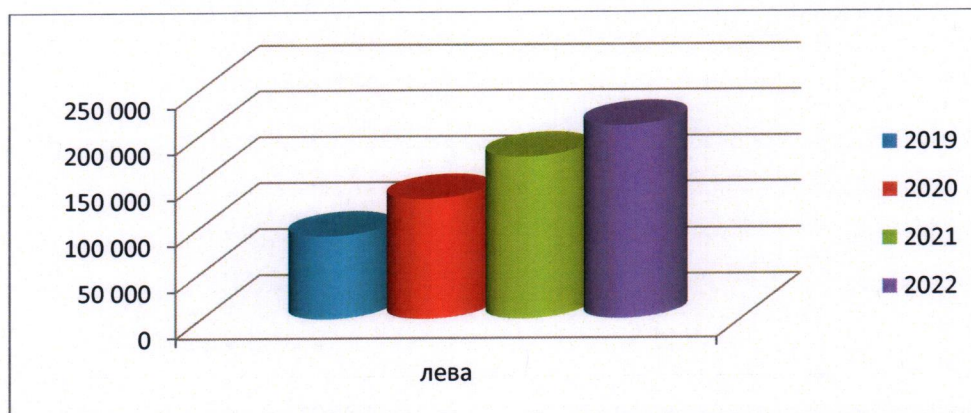
Данните посочени в Таблица № 2 и Диаграма № 1 свидетелстват за тенденцията на потреблението на електрическа енергия в община Ябланица през периода 2019 г. – 2022 г. През 2022 г. потреблението се е увеличило с 111 476 kWh спрямо базовата 2019 г. или това е ръст с 24.52%.

Диаграма № 2: Направени разходи за ел. енергия

Диаграма № 2 онагледява ръста на разходите за ел. енергия през периода 2019г – 2022г

Таблица №3: Консумация и разходи за ел. енергия на уличното осветление за 2019 г., 2020 г., 2021 г. и 2022 г.

Кметства	2019		2020		2021		2022		Общо	
	kWh	лева	kWh	лева	kWh	лева	kWh	лева	kWh	лева
с. Батулци	10 133	2 195	11 377	2 913	16 135	4 301	11 259	5 840	48 904	15 249
с. Брестница	39 887	6 004	38 232	6 414	28 596	4 485	28 095	11 112	134 810	28 015
с. Голяма Брестница	9 312	2 017	10 277	2 631	11 584	3 076	12 113	6 282	43 286	14 006
с. Добревци	17 222	2 753	26 800	4 900	29 794	4 813	26 335	9 860	100 151	22 326
с. Дъбравата	7 075	1 532	8 559	2 191	7 432	1 964	11 245	5 832	34 311	11 519
с. Златна Панега	15 782	4 010	24 075	4 060	31 324	4 910	28 753	10 927	99 934	23 907
с. Малък извор	12 027	2 605	13 371	3 423	17 663	3 942	17 486	9 069	60 547	19 039
с. Орешене	9 842	2 132	10 230	2 619	7 996	2 112	9 954	5 163	38 022	12 026
гр. Ябланица	124 944	32 486	166 682	42 671	107 369	28 411	88 364	45 830	487 359	149 398
Всичко:	246 224	55 734	309 603	71 822	257 893	58 014	233 604	109 915	1 047 324	295 485

Източник: Общинска администрация Ябланица

Разходите за енергия се нареждат на едно от първите места в общинския бюджет, като основните причини за това са:

- морално и физически остарели инсталации;
- липса на разбиране на проблемите на енергопотреблението;
- невъзможност за дългосрочно планиране;
- финансовото състояние на Общината.

4.3. Сграден фонд

На сградния фонд се пада 40% от общото енергийно потребление в ЕС, затова намаляването на потреблението на енергия и използването на възобновяеми енергийни

източници в сградния сектор представляват важни мерки, необходими за намаляване на енергийната зависимост на Съюза и на емисиите от парникови газове.

Съществуващите сгради на територията на община Ябланица се делят най-общо по вид на собственост на: държавни, общински и частни (на физически лица, на предприятия и юридически лица).

➤ *Общински сграден фонд*

Общинския сграден фонд на община Ябланица се състои от административни сгради, училищни сгради, детска градина с филиали, читалищни сгради, спортна зала и общински жилища. Събраните, обобщени и анализирани данни след направени проучванията на този фонд показват, че малка част от сградите имат изпълнени частични мерки за подобряване на енергийната ефективност. Като цяло подобренията в сферата на енергийната ефективност на общинския сграден фонд на общината са незадоволителни. Налични са сгради с ниски качества по отношение на топлотехническите характеристики на стени, под и остъкления на фасадите. Външните стени са изпълнени с ниски топлотехнически характеристики и изискват допълнителна топлоизолация. Дограмите и вратите на сградите, които не са подменени с PVC дограма, а са изработени от дървени профили, са с висок коефициент на топлопреминаване, което изисква подмяна с нова дограма с двоен стъклопакет с нискоемисионно стъкло. На сградите не са изготвени актуални енергийни обследвания. Целта на обследването за енергийна ефективност на сгради в експлоатация е да даде насоки за намаляване на потреблението на енергия при запазване на нормативния комфорт на обитаване.

➤ *Жилищен сграден фонд*

Системата на обитаването в община Ябланица обхваща различни типове сгради, които могат да се класифицират според няколко критерия:

- брой на обитателите (еднофамилни и многофамилни);
- етажност (от един етаж до над четири етажа);
- конструкция (панели, стоманобетон, тухлени с бетонна плоча, тухлени с гредоред);
- начин на застрояване (по уличната регулационна линия или на отстояние).

Таблица № 3: Жилища в община Ябланица към 31.12.2020 г. по материал, от който е построена сградата

Жилища	Материал, от който е построена сградата				
	Панели	Стоманобетон	Тухлени с бетон	Тухлени с гредоред	Други
4 630	212	31	1 374	2 816	197

(Брой)

Източник: НСИ

По отношение на конструкцията на сградите, най-много са тухлените сгради с гредоред, строени в края на XIX и началото на XX век. Те са 2 816 и съставляват 60.82% от жилищния фонд. Конструктивните особености и остарелите материали при този тип сгради водят до постепенно нарушаване здравината на конструкцията, което изисква регулярна и подходяща поддръжка. На второ място по брой са тухлените

сгради с бетонови плочи, които са общо 1 374 или 29.68%. Сред този тип се срещат по-късните еднофамилни сгради, строени след 20-те години на ХХ век. Жилищните сгради с цялостна стоманобетонна конструкция са 31, докато споменатите панелни – 212. Освен това в общината се срещат и 197 сгради, строени със смесени конструкции от дърво, камък и кирпич, към които се присъединяват и най-старите къщи в общината, примери на предосвобожденската архитектура.

*Таблица № 4: Жилища към 31.12.2020 г. по форма на собственост
(Брой)*

Жилища 31.12.2020 г.	Форма на собственост		
	Държавни или общински	Частни - на юридическо лице	Частни - на физическо лице
4 630	19	45	4 566

Източник: НСИ

Политиката по енергийна ефективност на общината следва да обхване и жилищните сгради, с оглед на факта, че енергийната ефективност ще бъде приоритет на Плана за възстановяване и устойчивост, който ще отключи ресурси и възможности за финансиране на сдружения на собствениците. Планът като част от рамката на фонд „Ново поколение ЕС“ ще подкрепя проекти, които гарантират минимум клас В на енергопотребление.

Към момента състоянието на енергийното потребление в община Ябланица се характеризира с енергоинтензивна структура, остарели технологии, оборудване и уреди, както и домакинства с високо потребление на електроенергия за отопление. Могат да се посочат следните пречки при реализацията на целенасочени действия за повишаване на енергийната ефективност:

- Липса на разработени и прилагани ефективни информационни модели за популяризиране на европейското, национално и местно законодателство в областта на енергийната ефективност;
- Липсата на достатъчни финансови средства у инвеститорите за реализация на подобен род действия ограничава внедряването на мерки за енергийна ефективност в домакинствата и частния сектор;
- Липса на стимули за рационално енергопотребление;
- Липса на правила за енергийно ефективно поведение на служителите в общинските структури;
- Недостатъчната осведоменост на потребителите за съществуващи нови технологии и възможности за намаляване на консумацията на енергия.

V. SWOT АНАЛИЗ НА ЕЕ В ОБЩИНА ЯБЛАНИЦА

SWOT анализът дефинира действието на вътрешни и външни фактори за развитието и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане целите на развитие на енергийния мениджмънт в общината.

Таблица 5: SWOT-анализ на енергийната ефективност в община Ябланица

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Благоприятно географско положение; • Екологично чист район; • Осигурено електроснабдяване на територията на цялата община; • Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура и добре развита селищна система; • Потенциал за развитие на производството на енергия от възобновяеми енергийни източници. • Положително отношение и ангажираност на местните власти относно прилагането на мерки за енергийна ефективност.	<ul style="list-style-type: none"> • Остарял общински сграден фонд; • Остарял жилищен сграден фонд; • По-ниски показатели на слънчевото греене, което е неблагоприятен фактор за изграждане на фотоволтаични електроцентрали; • Слаб потенциал за използване на вятърната енергия; • Недостатъчен брой реализирани мерки за енергийна ефективност; • Недостатъчна информираност на населението относно възможностите за прилагане на мерки за енергийна ефективност; • Няма сформирани звена по ЕЕ към общинските администрации и липсват достатъчно подготвени кадри; • Масово използване на локални, нискоефективни топлоизточници и уреди; • Липсва измерителна апаратура и автоматизация в отоплителните инсталации; • Липсват стимули за рационално енергопотребление; • Липса на разработени и прилагани ефективни информационни модели за популяризиране на европейското, национално и местно законодателство в областта на енергийната ефективност.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • Финансова помощ от национални програми, Фондове на ЕС и др.; • Развитие на технологиите за подобряване на енергийната им ефективност; • Финансиране на реконструиране, реставрация и рехабилитация на административни и жилищни сгради; • Пестене на енергия и рационално използване на енергийните ресурси чрез повишаване на информираността сред населението;	<ul style="list-style-type: none"> • Липса на собствени финансови ресурси на населението за реализация на мерки за енергийна ефективност; • Повишаване цените на енергийните ресурси; • Ограничени финансови възможности на общинската администрация за прилагане на мерки по енергийна ефективност и финансиране на проекти; • Ниска изолация или липса на такава на сградния фонд; • Слаба подкрепа от страна на

- Обмяна на опит в областта на енергийната ефективност;
- Сътрудничество между Община Ябланица и други общини, имащи по-голям опит и реализирали проекти в областта на ЕЕ и ВЕИ;
- Прилагане на публично-частни партньорства в областта на енергийната ефективност и ВЕИ;
- Изграждане на малки фотоволтаични централи върху покривите на жилищните сгради;
- Популяризиране на възможностите за използване на възобновяеми енергийни източници в домакинствата и използването на енергоспестяващи ел. уреди.

- централната власт в реализирането на енергийни проекти в общинските сгради;
- Промени на политиката в сферата на енергийната ефективност на национално и европейско ниво;
- Демографска криза – намаляване и застаряване на населението, ниска популателна способност.

VI. ЦЕЛИ И ОБХВАТ

Основната цел за ЕЕ е намаляване на разхода на енергия, без да се накърнява качеството на услугата (при производство, отопление, осветление, транспорт и др.).

Целите на общинската програма за енергийна ефективност са в съответствие с приоритетите за развитие на общината като цяло. Общинската програма отговаря и на националните приоритети за реализация на енергоспестяване и намаляване на вредните емисии в атмосферата. Обсега на Програмата за енергийна ефективност 2023 – 2027 г. на Община Ябланица обхваща общинския сграден фонд, поддържането на уличното и парково осветление, ползването на ВЕИ, предоставянето на услуги, познанията на населението относно енергийната ефективност. За реализацията на Програмата за енергийна ефективност на Община Ябланица 2023-2027 г. са определени цели и дейности, които са заложили за 5-годишен период на действие. Дейностите са свързани с прилагането на мерки, целящи намаляване на консумацията на енергия (енергоспестяващи мерки), както и с такива, целящи подобряване на информираността на потребителите за енергийната ефективност, разумното използване на енергията и възможностите за оползотворяване на възобновяемата енергия.

След направения анализ и оценка на текущото състояние в областта на енергийната ефективност, за реализиране на своята политика в областта на ЕЕ, Общината определя следните стратегическа и специфични цели:

Стратегическа цел

Създаване на предпоставки за превръщане на Община Ябланица в енергийно ефективна община, община – постигнала устойчиво развитие

Специфични цели

Съобразно поставената стратегическа цел и направения анализ на текущото състояние в областта на енергийната ефективност, Община Ябланица определя следните специфични цели за подобряване на енергийната ѝ ефективност:

Специфична цел 1. Повишаване на енергийната ефективност в обществения сектор

За повишаване на енергийната ефективност в обществения сектор Общината предвижда реализацията на енергоспестяващи мерки в обекти от общинския сграден фонд – извършване на обследвания за енергийна ефективност на сградите от общинския сграден фонд, саниране, подмяна на дограма, както и дейности по поддържане на енергийната ефективност на уличното и парковото осветление.

Други дейности, които залага Общината в ПЕЕ, са въвеждане на система за мониторинг и контрол на енергопотреблението.

Очакваните резултати от прилагането на мерките и дейностите се изразяват в подобряване състоянието на обществените сгради и повишаване на енергоефективността им, намаляване бюджетните разходи в резултат на икономия на енергия, удължаване на експлоатационния срок на публичната инфраструктура, подобряване комфорта на обществените сгради, както и намаляване на въглеродните емисии, отделяни от тях.

Предвижда се чрез договор за публично-частно партньорство, договор с гарантиран резултат или договор за доставка на оборудване при условията на разсрочено плащане да се извърши рехабилитация на уличното осветление, като за целта ще се извършат пред инвестиционни проучвания на съществуващото състояние на селищните системи за улично осветление в общината и ще се изготви технико-икономически доклад, който ако се приеме ще се стартира цялостна подмяна във всички населени места.

Специфична цел 2. Подобряване на енергийната ефективност в жилищния сектор

За постигане на целта ще бъдат проведени информационни кампании за гражданите и бизнеса по отношение на възможностите за внедряване на ВЕИ в частни жилищни сгради и предприятия. Тези кампании от своя страна ще стимулират извършването на енергоспестяващи мерки в жилищни, търговски и производствени сгради.

С прилагането на мерките за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор ще бъде подобро състоянието на жилищните сгради и ще бъде повишена енергоефективността им, ще се намалят годишните разходи на домакинствата в резултат на икономия от енергия, ще се удължи експлоатационния срок на обновените сгради и техните инсталации, ще се подобри комфорта им и ще се намалят въглеродните емисии, отделяни от тях.

Повишаване осведомеността на гражданите относно възможностите за подобряване на енергийната ефективност ще допринесе за изграждане на култура за прилагане на енергийно ефективни мерки и създаване на условия за изграждане на публично-частни партньорства.

Специфична цел 3. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на енергийната ефективност

За постигане на целта ще се приложат дейности и мерки, които са свързани с подобряване на административния капацитет на експертите от общинска администрация Ябланица. Предвижда се да се организират обучения за усъвършенстване на техните знания, компетентностите и уменията в областта на енергийната ефективност. Също така се предвижда създаването на информационна система, която да съдържа база данни за енергийното потребление в общината.

Ще бъдат проведени и информационни кампании, семинари относно възможностите за подобряване на енергийната ефективност в общината.

С повишаването на капацитета на местната власт в областта на енергийната

ефективност се очаква да се подобрят планирането, реализацията и мониторинга на местните политики за енергийна ефективност, да се повиши нивото на информираност на общинските служители по отношение на енергийната ефективност и да се изгради култура за прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Внедряването на информационна система, съдържаща база данни за енергийното потребление на общината ще допринесе за подробното и актуално събиране на информация за енергийното потребление на общината по месеци и години, за изграждане на база данни за консуматорите на енергия, както и за създаване на възможност за генериране на справки за изразходвана енергия и бюджетни средства за всеки обект.

6.1. Предварителен план-график за изпълнение ПЕЕ

Таблица 6: Предварителен план-график за изпълнение на ПЕЕ

Специфична цел 1. Повишаване на енергийната ефективност в обществения сектор								
Мярка 1.1. Повишаване на енергийната ефективност в общинския сграден фонд								
№	Дейност	Източник на финансиране	Отговорна структура/Партньор	Времеви график				
				2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.
1.1.1.	Извършване на обследвания за енергийна ефективност на обекти от общински сграден фонд: • Административни сгради • Училища • Детска градина и филиали • Читалища • Други	<ul style="list-style-type: none"> • ФЕЕВИ • Програми и фондове на ЕС • ЕСКО услуги • КЛЕЕВЕИ • ПЧП 	Община Ябланица, кметства, училища, детска градина, читалища	X	X	X		
1.1.2.	Внедряване на мерки за повишаване на енергийната ефективност на общинския сграден фонд (саниране на сгради) и издаване на сертификат за енергийни характеристики, в т.ч. и чрез внедряване на ВЕИ	Национален доверителен екофонд; Програми с европейско финансиране; ЕСКО услуги	Община Ябланица	X	X	X	X	X
1.1.3.	Въвеждане на система за мониторинг и контрол на енергопотреблението в общинския сграден фонд, включен в точки: 1.1.1. и 1.1.2.	Общински бюджет	Община Ябланица	X	X	X	X	X
1.1.4.	Прилагане на енергиен мениджмънт в обекти общинска собственост	Общински бюджет	Община Ябланица		X	X	X	X

ПРОГРАМА
ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
НА ОБЩИНА ЯБЛАНИЦА 2023 -2027 г.

Мярка 1.2. Поддържане на системата за улично и парково осветление								
1.2.1.	Рехабилитация и модернизация на системата за външно изкуствено осветление на общината	Програми с европейско финансиране	Община Ябланица	X	X	X	X	X
Специфична цел 2. Подобряване на енергийната ефективност в жилищния сектор								
Мярка 2.1. Повишаване на енергийната ефективност на жилищния сграден фонд								
№	Дейност	Източник на финансиране	Отговорна структура/Партньор	Времеви график				
				2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.
2.1.1.	Провеждане на информационни кампании за гражданите и бизнеса за възможностите за внедряване на ВЕИ в частни жилищни сгради и предприятия	Общински бюджет	Община Ябланица	X	X	X		
Специфична цел 3. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на енергийната ефективност								
Мярка 3.1. Подобряване на административния капацитет за устойчиво енергийно потребление								
№	Дейност	Източник на финансиране	Отговорна структура/Партньор	Времеви график				
				2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.
3.1.1.	Обучение по възобновяеми енергийни източници, енергийна ефективност и енергиен мениджмънт на експерти от Общинска администрация Ябланица	Общински бюджет	Община Ябланица	X	X	X	X	X

ПРОГРАМА
ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
НА ОБЩИНА ЯБЛАНИЦА 2023 -2027 г.

3.1.2.	Определяне на служител/и в общинската администрация с отговорност за координирането на цялостния процес на планиране, изпълнение и мониторинг на устойчиви енергийни политики на местно ниво		Община Ябланица	X	X	X	X	X
3.1.3.	Наблюдение, оценка и актуализация на Програмата за енергийна ефективност		Община Ябланица	X	X	X	X	X
3.1.4.	Създаване на информационна система с база данни за енергийното потребление в община Ябланица	Общински бюджет	Община Ябланица		X			
Мярка 3.2. Повишаване на осведомеността на населението относно възможностите в сферата на енергийната ефективност								
№	Дейност	Източник на финансиране	Отговорна структура/Партньор	Времеви график				
				2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.
3.2.1.	Провеждане на информационни кампании, конференции, семинари и други срещи относно възможностите за подобряване на енергийната ефективност в община Ябланица	Общински бюджет; Фондове на ЕС	Община Ябланица	X	X	X		
3.2.2.	Създаване на партньорства с местни и регионални структури на гражданското общество и бизнеса за провеждане на съвместни инициативи за популяризиране на мерките за ЕЕ в домакинствата	Общински бюджет; Фондове на ЕС	Община Ябланица		X			

VII. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Най-важните резултати, които ще се постигнат с реализирането на Програмата за енергийна ефективност на Община Ябланица 2023-2027 г., са следните:

- икономия на топлинна енергия;
- икономия на електрическа енергия
- икономия на гориво;
- намалени емисии парникови газове;
- икономия на средства;
- подобряване качеството на живот;
- повишаване качеството на общинските услуги;
- повишаване капацитета на общината за планиране, реализация и мониторинг на местните политики за устойчиво енергийно развитие;
- осъвременена енергийна информационна база на общината;
- повишено ниво на информираност и изградена култура за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската администрация.

Очакваните енергийни спестявания ще бъдат по-точно определени, след като бъдат изготвени всички обследвания и се отчетат и реалните икономии от внедрените единични енергоспестяващи мерки след строително-ремонтните работи в съответните обекти.

Част от мерките, предвидени в предварителния план-график за изпълнение на ПЕЕ 2023-2027 г., предвиждат по-дълъг срок на откупуване, но се отличават със своята екологична значимост.

Изпълнението на ПЕЕ на Община Ябланица 2023-2027 г. ще допринесе за:

- подпомагане постигането на устойчиво енергийно развитие и подобряване на показателите на околната среда – намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферата, намаляване на локалните последствия от климатичните промени, замърсяването и последиците за здравето, опазване на местната околна среда и биологичното разнообразие;
- забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси на общината;
- подобряване на комфорта на обитаване в общинските сгради и постигане на съответните нормативни изисквания;
- диверсифициране на енергийните доставки и намаляване зависимостта на обектите от цените на горива и енергии;
- създаване на нови пазарни възможности за бизнеса и разкриване на нови работни места;
- освобождаване на ресурси вследствие намалението на разходите за енергия, които могат да бъдат пренасочени към други дейности с положителен ефект върху политиката по енергийна ефективност;
- повишаване на капацитета на институциите на местно ниво в прилагането на общинската програма по ЕЕ в резултат от институционалната и секторната координация при решаване на задачите за развитие на ЕЕ.

VIII. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Като се отчита специфичният характер и сложността на всеки конкретен обект, както спецификата и вида на избраните дейности и мерки, Програмата за ЕЕ ще се

изпълни на следните етапи:

1. Инвестиционно намерение - това включва извършването на определени проучвания, с които се цели да се установи, дали е целесъобразно осъществяването на инвестиционното намерение, начините и мащаба на реализирането му и др. Тези проучвания следва да изяснят и положението по редица маркетингови, технологически и други въпроси.

2. Предварително проучване – така нареченото пред проектно проучване, с което да се установи състоянието на обекта, в който е предвидено да бъдат реализирани мерки и дейности за намаляване на енергийното потребление – състояние на съоръженията, конструкциите, енергийните системи, изследване на енергийните разходи за последните години и др. Изследване на възможностите за добив на енергия от ВЕИ.

3. Инвестиционен проект – в някои случаи се предвижда разработване на инвестиционен проект, поради спецификата и обема на предвидените дейности (например: подмяна на отоплителна инсталация, подмяна на котел за твърдо гориво и др.). Такъв ще се разработва само в случаите, при които е необходимо.

4. Подготовка и изпълнение на строителството – това включва подготовка на всички необходими документи и извършване на съответните строително-монтажни дейности за постигане на поставената цел.

5. Мониторинг – за установяване на намалението на енергийното потребление след реализацията на съответните дейности и мерки, следва да се извършат периодично отчитане и записване на параметрите от измервателните уреди, инструктаж на техническия персонал по поддръжката на инсталациите и др.

В съответствие с чл. 12, ал. 7 във връзка с чл. 12, ал. 5 от ЗЕЕ изпълнителният директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) утвърждава образец на отчет за изпълнението на дейностите и мерките от програмите за енергийна ефективност. Изготвените годишни отчети съгласно чл. 12, ал. 6 от ЗЕЕ се представя не по-късно от 15 декември на отчетната година пред изпълнителният директор на АУЕР.

IX. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ

Общинският съвет е органът, който приема стратегии, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПЕЕ е отговорност на кмета на общината.

За успешния мониторинг на програмата е възможно изготвянето на междинна оценка за постигнатите резултати.

Много е важно да бъде определена група от експерти от общинска администрация на Община Ябланица, които да бъдат отговорни за наблюдението и контрола на изпълнението на дейностите по ПЕЕ. Тази група ще има следните задължения:

- ✓ одобрява и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на ПЕЕ;
- ✓ извършва периодични прегледи на постигнатия напредък по отношение изпълнението на целите;
- ✓ разглежда резултатите от междинните оценки;

- ✓ анализира резултатите от изпълнението на мерките и дейностите;
- ✓ оценява степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
- ✓ разглежда предложенията за промяна на мерките;
- ✓ предлага промени, свързани с постигането на целите на ПЕЕ.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПЕЕ и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Компетентните местни органи са : Общинския съвет, Кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и всички заинтересовани страни като социално-икономически партньори и структури на гражданското общество. Получената информация се използва за целите на управлението, а именно: осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Ябланица правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по енергийна ефективност, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретни политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните експерти в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишния отчет за изпълнението на дейностите и мерките от програмата. В правилата трябва да се определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславят от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки.

По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на ПЕЕ, необходимо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПЕЕ ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол в областта на енергийната ефективност, на общинската информационна система и информация от различните отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Орган за контрол по изпълнението на програмата за енергийна ефективност е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през отчетната година (текуща).

Х. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Общинските администрации разполагат с ограничени възможности за финансиране на проекти за повишаване на енергийната ефективност. Основната възможност е общината да реализира подобни проекти с външно финансиране, тъй като енергийните разходи са значителна част от средствата в бюджета. За тази цел Община Ябланица следва да поддържа високо ниво на компетентност и капацитет на общинската администрация, като работи активно по всички направления, даващи възможност за привличане на външно финансиране за изпълнение на проекти.

Фонд за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници (ФЕЕВИ), който се трансформира в Национален декарбонизационен фонд (НДФ).

Преструктурирането на ФЕЕВИ в НДФ е една от основните реформи в частта „Зелена България“ от Плана за възстановяване и устойчивост. Създаването на НДФ е основна финансова схема в подкрепа изпълнението на целите на Дългосрочната национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 година. Преструктурирането на Фонда ще доведе до създаването на подходяща структура за изпълнение на функции на координиращо звено по отношение на програми, проекти и дейности за повишаване на енергийната ефективност.

Банкови заеми

За финансовите институции (най-вече за международните финансови институции, но и за местните банки) единичните проекти за енергийна ефективност не представляват особен интерес, тъй като размерът на инвестициите не е голям. Това налага пакетно предлагане на проектите за енергийна ефективност (обединяване на сходни проекти в програми), а оттук и взаимодействие на национално ниво между различните областни и общински програми. Всяка община може да опише потенциални малки проекти, подходящи за пакетно предлагане, съвместно с други общини. За получаване на инвестиции е възможно и включването на проекти или малки програми за енергийна ефективност, като част от голям инвестиционен проект, за получаване на добавъчен кредит.

Програмни фондове

Цялостно или частично финансиране на инвестиционните програми може да бъде осигурено чрез национални или чужди фондове и международни програми. По-важните национални фондове и програми, които предлагат възможности за кредитно или безвъзмездно финансиране на проекти за ЕЕ са:

- Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС);

- Национален декарбонизационен фонд (НДФ);

- ПУДООС;

- Национален доверителен екофонд (НДЕФ).

Европейски фондове, чрез които може да се получи безвъзмездна финансова помощ за проекти с насоченост ЕЕ са:

- План за възстановяване и устойчивост;

- Програма за развитие на селските райони;

- Програма „Европейско териториално сътрудничество“;

- Други.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г. и Норвежкия финансов механизъм

Програмата „Възобновяема енергия, енергийна ефективност и енергийна сигурност“ се финансира от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г. Благодарение на стратегическото партньорство между Министерството на енергетиката и Дирекцията за водни ресурси и енергия на Кралство Норвегия и Националния енергиен орган на Исландия, програмата се реализира успешно в България, в резултат на което бюджетът ѝ е увеличен почти двойно през настоящия програмен период.

Основната цел на програмата е намаляване на въглеродната интензивност и повишаване на сигурността на доставките. Тя ще бъде постигната чрез повишаване на производството на енергия от възобновяеми източници, подобряване на енергийната ефективност в сградите, индустрията и общините, както и повишаване на експертния капацитет в областта на възобновяемата енергия и енергийната ефективност.

Намаляването на енергийното потребление чрез мерки за енергийна ефективност, в съчетание с използването на енергия от възобновяеми източници, има важна роля за подобряване сигурността на енергийните доставки, опазването на околната среда, както и за създаване на възможности за икономически растеж и работна заетост.

Публично-частно партньорство (ПЧП)

Наличието на модерни и качествени публични услуги е основен стимул за икономически растеж и оттам за повишаването на жизнения стандарт на населението. Международната практика показва, че ПЧП е един от успешните финансови инструменти за осигуряване на инвестиции в публичната инфраструктура, когато държавния и общинските бюджети не разполагат с необходимия ресурс и искат да осигурят по-добра стойност на вложените публични средства.

Публично-частното партньорство е начин да се комбинират предимствата на публичния и частния сектор, за да се постигне най-доброто по отношение на предоставянето на публични услуги и изграждането на инфраструктурни обекти.

При определянето на финансовата рамка на плана се спазват принципите на взаимното зачитане на интересите, максималните икономически и социални ползи, контрол върху материалните активи и създаване на местен капацитет за осъществяване на плана.

Изборът на форма при финансирането трябва да позволи на общината да отстоява интересите си по най-добрия възможен начин.

Източник на финансиране могат да бъдат целеви субсидии от държавния бюджет за капиталови разходи или собствени приходи.

Финансиране тип ЕСКО

ЕСКО услугите представляват ефективен начин за реализация на проекти за енергийна ефективност. Същността на финансовата схема се съдържа в начина на изплащане на инвестиционните разходи. Компанията, която предлага този вид услуги, извършва пълен инженеринг на обектите, в които ще се реализират мерки за енергийна ефективност, както и разсрочване стойността на инвестиционните разходи за времетраенето на проектите. В този случай се постига сравнително бърза възвращаемост на вложените средства от реализираните икономии на енергия, а от тук и намаляване на разходите. Инвестицията се изплаща от спестените месечни разходи за енергия, което оказва благоприятен ефект върху общинския бюджет.

XI. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Наблюдението и контролът върху Програмата за енергийна ефективност на Община Ябланица 2023-2027 г. продължават през целия период на нейното действие. Съгласно чл. 12, ал. 5 от Закон за енергийната ефективност (ЗЕЕ) в сила от 12.03.2021 г., изпълнението на програмата се отчита ежегодно. Отчетът се изготвя по образец, който съгласно ЗЕЕ е утвърден от изпълнителният директор на АУЕР. На основание чл. 12, ал. 6 от ЗЕЕ годишният отчет за изпълнението на Програмата за ЕЕ се представя не по-късно от 15 декември на отчетната година пред изпълнителният директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) и се публикува на интернет страниците на съответните държавни и местни органи.

XII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общинската програма за енергийна ефективност на Община Ябланица 2023 - 2027 г. е основен документ за провеждане на балансирана и устойчива енергийна политика на местно ниво. Тя дава възможност да се оптимизират подходите и методите за вземане на съответните решения от страна на Общинския съвет и да се подобри дейността на администрацията.

С изпълнението на програмата се цели да бъдат постигнати следните резултати:

- Намаление на потреблението на енергия от конвенционални горива и електрическа енергия на територията на община Ябланица;
- Намаление на вредните емисии в атмосферния въздух;
- Повишаване на благосъстоянието и намаляване на риска за здравето на населението.

От гледна точка на последващото прилагане на програмата, тя не е „еднократен акт“ със завършен краен продукт, водещ до решаване на проблемите в общината. Тя подлежи на допълнения и актуализация – т.н. „подход на стратегическо планиране и програмиране“, при който планирането динамично и последователно се детайлизира на отделни етапи.

При създаването на ПЕЕ се прилага този подход, като се спазва изискването за непрекъснато отчитане на динамично променящите се във времето условия, фактори и предпоставки с оглед реализирането на дългосрочните и краткосрочните цели на местната политика за устойчиво енергийно развитие.

Програмата за енергийна ефективност на Община Ябланица 2023 – 2027 г. е стратегически документ с отворен характер и в срока на действие може да се актуализира, допълва и променя в зависимост от промените в нормативната база на европейско и национално ниво, както и установените резултати, нуждите и финансовите възможности на Общината.

